

Μάθημα: Αρχαία Ελληνικά Ανθρωπιστικών Σπουδών

Τάξη: Γ' Λυκείου

Ημερομηνία: 23/02/2025

Καθηγητές: Λυκουρέντζου Τίνα

Ονοματεπώνυμο:

A. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Άριστοτέλους Ἠθικά Νικομάχεια (B 1, 7-8 και B6, 4-8)

α' απόσπασμα

Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει· πράττοντες γὰρ τὰ ἐν τοῖς συναλλάγμασι τοῖς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους γινόμεθα οἱ μὲν δίκαιοι οἱ δὲ ἄδικοι, πράττοντες δὲ τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἐθιζόμενοι φοβεῖσθαι ἢ θαρρεῖν οἱ μὲν ἀνδρεῖοι οἱ δὲ δειλοί. Ὅμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀργάς· οἱ μὲν γὰρ σώφρονες καὶ πρᾶοι γίνονται, οἱ δ' ἀκόλαστοι καὶ ὀργίλοι, οἱ μὲν ἐκ τοῦ οὕτως ἐν αὐτοῖς ἀναστρέφεσθαι, οἱ δὲ ἐκ τοῦ οὕτως. Καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται. Διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποιάς ἀποδιδόναι· κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν αἱ ἕξεις. Οὐ μικρὸν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθὺς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ ἀμπολυ, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν.

β' απόσπασμα

Ἐν παντὶ δὴ συνεχεῖ καὶ διαιρετῶ ἔστι λαβεῖν τὸ μὲν πλεῖον τὸ δ' ἔλαττον τὸ δ' ἴσον, καὶ ταῦτα ἢ κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἢ πρὸς ἡμᾶς... Λέγω δὲ τοῦ μὲν πράγματος μέσον τὸ ἴσον ἀπέχον ἀφ' ἑκατέρου τῶν ἄκρων, ὅπερ ἐστὶν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πᾶσιν, πρὸς ἡμᾶς δὲ ὃ μῆτε πλεονάζει μῆτε ἐλλείπει· τοῦτο δ' οὐχ ἓν, οὐδὲ ταύτὸν πᾶσιν. Οἷον εἰ τὰ δέκα πολλὰ τὰ δὲ δύο ὀλίγα, τὰ ἕξ μέσα λαμβάνουσι κατὰ τὸ πρᾶγμα· ἴσῳ γὰρ ὑπερέχει τε καὶ ὑπερέχεται· τοῦτο δὲ μέσον ἐστὶ κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν. Τὸ δὲ πρὸς ἡμᾶς οὐχ οὕτω ληπτέον· οὐ γὰρ εἴ τῳ δέκα μναῖ φαγεῖν πολὺ δύο δὲ ὀλίγον, ὃ ἀλείπτει ἕξ μναῖς προστάξει· ἔστι γὰρ ἴσως καὶ τοῦτο πολὺ τῷ ληψομένῳ ἢ ὀλίγον· Μίλωνι μὲν γὰρ ὀλίγον, τῷ δὲ ἀρχομένῳ τῶν γυμνασίων πολὺ. Ὅμοίως ἐπὶ δρόμου καὶ πάλης. Οὕτω δὴ πᾶς ἐπιστήμων τὴν ὑπερβολὴν μὲν καὶ τὴν ἔλλειψιν φεύγει, τὸ δὲ μέσον ζητεῖ καὶ τοῦθ' αἰρεῖται, μέσον δὲ οὐ τὸ τοῦ πράγματος ἀλλὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς. [...]

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 2) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 2):

1. Η αγωγή κατά τον Αριστοτέλη πρέπει να λάβει υπόψη της την καθοριστική σημασία του εθισμού για τη διαμόρφωση ηθικού χαρακτήρα.
2. Η διαίρεση σε κάτι συνεχές και διαιρετό μπορεί να γίνει μόνο με αντικειμενικά κριτήρια.

A2. Να καταγράψετε σε δύο διαφορετικές στήλες δύο εκφράσεις του κειμένου που αναφέρονται στην αντικειμενική μεσότητα και δύο στην υποκειμενική μεσότητα. (μονάδες 4)

Αντικειμενική μεσότητα	Υποκειμενική μεσότητα

A3. Να προσδιορίσετε τους όρους που αναφέρεται το προθετικό σύνολο *έν αύτοϊς*. (μονάδες 2)

Μονάδες 10

B1.α. Οι πρώτες αναφορές στη θεωρία της μεσότητας εντοπίζονται στο α' απόσπασμα, όταν ο Αριστοτέλης αναπτύσσει τη σημασία της ηθικής πράξης για την ανάπτυξη της ηθικής αρετής. Αφού λάβετε υπόψη τον αναλυτικό προσδιορισμό της έννοιας της μεσότητας στο β' απόσπασμα, να παρουσιάσετε τις μεσότητες-ακρότητες που αναφέρονται στο α' απόσπασμα.

β. Να εντοπίσετε 1 αντιθετικό σύνολο σε κάθε απόσπασμα και να δικαιολογήσετε τη χρήση του τρόπου της αντίθεσης που επιλέγει ο Αριστοτέλης, προκειμένου να εκθέσει την άποψή του.

Μονάδες 10 (8+2)

B2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Στο παρατιθέμενο απόσπασμα από το έργο *Περὶ εὐθυμίας* (= Σχετικά με την ευδιαθεσία, την ψυχική γαλήνη) ο Δημόκριτος διατυπώνει την άποψη ότι η ευδιαθεσία επιτυγχάνεται με την αποφυγή των ακραίων καταστάσεων και τη "συμμετρία" του βίου.

Γιατί την ψυχική γαλήνη τη φέρνει στους ανθρώπους η συγκρατημένη διασκέδαση και η σύμμετρη ζωή. Η στέρηση και η υπεραφθονία τείνουν να μετατρέπονται στο αντίθετό τους και να προκαλούν στην ψυχή μεγάλες κινήσεις· και οι ψυχές που κινούνται σε μεγάλη έκταση

δεν είναι ούτε ευσταθείς ούτε γαλήνιες Πρέπει λοιπόν να έχει κανείς το νου του σε πράγματα που ανταποκρίνονται στις δυνάμεις του και να είναι ευχαριστημένος με αυτά που έχει. Να μη δίνει μεγάλη σημασία στα όσα ζηλεύουν ή θαυμάζουν οι πολλοί και να μην τα σκέφτεται συνεχώς. Να κοιτάζει πώς ζουν οι ταλαίπωροι και να συναισθάνεται πόσο υποφέρουν. Με αυτό τον τρόπο, τα πράγματα που είναι κοντά του και τα έχει στη διάθεσή του μπορεί κάλλιστα να του φανούν μεγάλα και αξιοζήλευτα· η ψυχή του δεν θα υποφέρει πια επιθυμώντας περισσότερα. Γιατί όποιος θαυμάζει τους ανθρώπους που έχουν πλούτη και μακαρίζονται από τους άλλους, όποιος εντρυφεί συνεχώς στις αναμνήσεις του, αναγκάζεται να σκαρφίζεται πάντοτε κάτι καινούριο και να σπρώχνεται από την επιθυμία του σε πράξεις ανεπανόρθωτες και παράνομες. Γι' αυτό ακριβώς δεν πρέπει κανείς να ψάχνει για πράγματα που είναι μακριά του, παρά να ικανοποιείται με τα όσα είναι κοντά του, συγκρίνοντας τη ζωή του με τη ζωή εκείνων που βρίσκονται σε χειρότερη θέση...

(Δημόκριτος, αποσπ. 191)

Αφού μελετήσετε το παραπάνω απόσπασμα να συγκρίνετε τις απόψεις του Δημόκριτου για τη μεσότητα με τις αντίστοιχες του Αριστοτέλη, όπως αναδεικνύονται από το β' απόσπασμα.

Μονάδες 10

B3. Να ταξινομήσετε τα ακόλουθα γεγονότα στην κατάλληλη χρονική σειρά ξεκινώντας από το παλαιότερο χρονικά (ένδειξη 1) και καταλήγοντας στο νεότερο χρονικά (ένδειξη 5):

- α. Ο Εύδοξος έχει τη διεύθυνση της Ακαδημίας.
- β. Μετάβαση του Αριστοτέλη στην Αθήνα.
- γ. Ο Πλάτωνας επιστρέφει στην Αθήνα από το δεύτερο ταξίδι του στη Σικελία.
- δ. Ο Αριστοτέλης στη Μακεδονία ως δάσκαλος του Αλεξάνδρου.
- ε. Ο Αριστοτέλης διδάσκει στο Λύκειο.

1:	2:	3:	4:	5:
----	----	----	----	----

Μονάδες 10

B4.α. Να αναλυθούν στα συνθετικά τους οι λέξεις :

- 1. ὑπερβολήν:
- 2. συναλλάγμασι:
- 3. προστάξει:
- 4. ἀναλογίαν:
- 5. ἐπιστήμων:

B4.β. Για καθεμιά από τις ακόλουθες λέξεις να γράψετε μια ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, στη νέα ελληνική με τις καταλήξεις που σας δίνονται:

ἀκόλαστοι:	-ιμος
ποιάς:	-ικός
ἀκολουθοῦσιν:	-ία
ἀλείπτῃς:	-ή
ἔλαττον:	-μα

Μονάδες 10 (5+5)

Φιλοσοφοῦμεν γνησίως τε καὶ ἱκανῶς...

ΦΑΣΜΑgroup